IV 05117 III 02

Time:-2:30 hrs. Note:- 1.All questions are compulsory. Total Marks:-75
2.Figures to the right indicate full marks.

Q.1. A State the following sentences are true or fualse (any eight). 08

1 In a district, District Magistrate is the controller of Civil Defence.
2 Only to give the bribe is an offence but not to take it.
3 Consuming tobacco is not a drug abuse.
4 Regular work out is important for good health
5 Salami shastra activity is completed in two steps.
6 For examine arms, rifles are hold with butt at hip and barrel in front at $45^{\circ}$ .
7 For group shooting maximum distance between any two rounds in inches is the group.
8 For finding own position map setting is not required.
9 Holding a rifle above head parallel to ground and moving up and down is a signal for enemy seen.
10 Open order is start with right foot.

B Fill in the blanks and rewrite the sentences (any seven). 07

1 Fire can be exstinguished by segregation of fire and ----------from a room on fire.
a) fuel b)water c) sand
2 Female foeticide is a social ----------.
a)evil b) tradition c) offence
3 Salami shastra is offfered to officer --------- .
a) above Lt rank b) below major rank c)of major and above rank.
4 Human body has ------ no of bones.
a)208 b) 207 c)206
5 Be in attention followed by one step ahead and a salute is a procedure of ---.
a) visarjan b) falling out c) open order
6 In LMG firing target, lying firers ---------- and LMG remain in stright line.
a) left side, b) right side c) body.
7 ---------- is hiding one self with the natural things or feaatures.
a) Camouflage b) concealment d) silhoutee
8 There are -------- types of norths.
a) two b) three c) four
9 Malaria is spread by ----------.
a) mosquitoes b) sand fly c) ticks
10 --------- is a natural calamity.
a) accident b) collapse of building c) cyclone

Q.2. A Explain how NCC cadet can provide assistance to civil authority in flood. 8
B What is civil defence? Explain the various civil defence measure with suitable example . 7

OR

A How eradication of a social evil like dowry from society be carried out? 8
B Explain the role of NCC cadet to preach against the corruption in society. 7

Q.3. A How one can maintain personal hygiene to become healthy. 8

B Explain the order and execution of salami shastra. 7

OR

A What are communicable diseases? Give its classification and explain in brief prevention of any one from spreading to healthy person. 8

B Explain sizing and forming of a Squad for drill. 7

Q.4. A Write note on range procedure and safety precautions at short range. 8

B How trigger control is achieved? Explain the exercises for trigger control. 7

OR

A Describe a sequence of firing a shot. 8

B State the principles of firing. Explain in brief procedure at short range. 7

Q.5. Answer the following questions (any three). 15

1 What is map? Explain setting of a map.

2 Describe a procedure for finding own position.

3 What are the methods of description and indication of difficult target? Explain any one with suitable example.

4 What are field signals? State their types and explain any two signals.

5 What is camouflage and concealment? State the precautions to be taken during camouflage.

सूचना – १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. २) उजवीकडील अंक पूर्णगुण दर्शवितात.

वेळ– २.३० तास एकूण गुण–७५

प्र.१ अ खालील विधाने चुक कि बरोबर लिहा. (कोणतेही आठ) ८

१ जिल्हयामध्ये जिल्हाधिकारी नागरी सुरक्षा विभागाचे नियंत्रक असतात.

२ फक्त लाच घेणे गुन्हा आहे पण देणे नाही.

३ तंबाखू खाणे हा अम्मली पदार्थ सेवनाचा प्रकार नाही.

४ नियमित व्यायाम हा चांगल्या आरोग्यासाठी महत्वाचा आहे.

५ सलामी शस्त्र कार्यवाही दोन भागात पूर्ण होते.

६ निरीक्षण के किए जाचशस्त्र मध्ये रायफल अशा स्थितीत पकडल्या जातात जेव्हा रायफळचा बट कमरेजवळ तर बॅरल समोर ४५° अशांत असते.

७ ग्रुप शुटींगसाठी कोणत्याही दोन राऊडस मधील इंचामध्ये मोजलेले जास्तीत जास्त अंतर म्हणजे ग्रुप.

८ नकाशात स्वस्थान शोधण्यासाठी नकाशा सेट करणे गरजेचे नाही.

९ डोक्याच्यावर जमीनीला समांतर धरलेली रायफल व ती खालीवर करणे हा शत्रु दिसल्याचा संकेत आहे.

१० खुली लाईन चलची सुरूवात उजव्या पायाने होते.

प्र.१ ब गाळलेल्या जागा भरा व विधाने पुन्हा लिहा (कोणतेही सात). ७

१ आग लागलेल्या ठिकाणी आग आणि———यांना वेगळेवेगळे करून आग विझविली जाऊ शकते.

अ) इंधन ब) पाणी क) वाळू

२ स्त्री भ्रुण हत्या ही सामाजिक ——— आहे.

अ) कुप्रथा ब) प्रथा क) गुन्हा

३ सलामी शस्त्रने —— अधिकारी यांना सन्मान दिला जातो.

अ) लेफ्टनंट रॅक पेक्षा वरीष्ठ ब) मेजर रॅक पेक्षा कनिष्ठ क) मेजर आणि वरीष्ठ रॅकचे

४ मानवी शरीरात —— हाडे असतात.

अ) २०८ ब) २०७ क) २०६

५ सावधान स्थितीत येऊन एक पाऊल पुढे टाकणे व सॅल्युट करणे ही —— ची कृति आहे.

अ) विसर्जन ब) बाहेर पडणे क) खुली लाईन चल

६ एलएमजी ने फायरींग करताना, टारगेट, जमीनीशी समांतर पडलेल्या स्थितीतील फायररची —— आणि एलएमजी एका सरळ रेषेत असतात.

अ) डावी बाजू ब) उजवी बाजू क) पूर्ण बॉडी

७ ——— म्हणजे निसर्गातील काही गोष्टी किंवा नैसर्गिक संरचना यांच्या मागे स्वत:ला लपविणे होय.

अ) छलावरण ब) दडविणे क) छायचित्र

८ उत्तर दिशाचे ----- प्रकार आहेत.

अ) दोन ब) तीन क) चार

९ मलेरीया ------मुळे फैलावतो.

अ) डास ब) वाळूवरील माशी क) पिसू

१० ------ ही नैसर्गिक आपत्ती आहे.

अ) अपघात ब) इमारत कोसळणे क) चक्रीवादळ

प्र.२ अ) पूरपरिस्थितीतील नागरी अधिकारी यांना एनसीसी छात्र कश्या प्रकारे सहाय्य उपलब्ध करून देऊ शकतात? स्पष्ट करा. ८

ब) नागरी सुरक्षा म्हणजे काय? विविध नागरी सुरक्षा उपाय योग्य उदाहरण देऊन स्पष्ट करा. ७

किंवा

अ) समाजामधून हुंडा घेण्याची कुप्रथा कशी बंद करता येईल. ८

ब) समाजामध्ये भ्रष्टाचारविरोधी प्रचार करण्याची एनसीसी छात्रांची भूमिका स्पष्ट करा. ७

प्र.३ अ) पुढे सुदृढ व आरोग्य संपन्न होण्यासाठी एखादी व्यक्ति वैयक्तिक आरोग्याची काळजी कशी घेऊ शकते. ८

ब) सलामी शस्त्र करण्यासाठी आदेश व कार्यवाही स्पष्ट करा. ७

किंवा

अ) संसर्गजन्य रोग म्हणजे काय? त्यांचे वर्गीकरण देऊन त्यापैकी कोणताही एक रोग आरोग्य संपन्न माणसापर्यंत प्रसार होण्यापासून कसा रोखता येईल स्पष्ट करा. ८

ब) ड्रीलसाठी स्क्वाडचे सायझींग व फॉर्मिंग कसे करतात स्पष्ट करा. ७

प्र.४ अ) 'शॉर्ट रेंजवरील नेमबाजीची कृति व सुरक्षेची दक्षता' यावर टिप लिहा. ८

ब) ट्रीगर नियंत्रण कसे साध्य केले जाते? त्यासाठीचे सराव स्पष्ट करा. ७

किंवा

अ) रायफल मधून एक राऊंड फायर करण्याच्या कृतिचा योग्य क्रम लिहा. ८

ब) फायरींगची तत्वे लिहा. शॉर्ट रेंजवरील कृति थोडक्यात लिहा. ७

प्र.५ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही तिन) १५

१ नकाशा म्हणजे काय? नकाशा सेटींग स्पष्ट करा.

२ नकाशात स्वस्थान शोधण्याच्या कृतिचे वर्णन करा.

३ कठीण टारगेट दाखवणे व वर्णन करण्याच्या पध्दतीचे वर्णन एक उदाहरण देऊन स्पष्ट करा.

४ क्षेत्रिय संकेत म्हणजे काय? त्यांचे प्रकार लिहा व कोणतेही दोन स्पष्ट करा.

५ छलावरण व दडवणे म्हणजे काय? छलावरणामध्ये घ्यावयाची दक्षता लिहा.

IV 05117 II 01

**Time:- 2 Hours 30 Minutes.** **Total marks -75**

N.B. 1) All Questions are Compulsory.
2) Figures to the Right Indicate Full Marks.

Q.1.A) Briefly Describe the Following Concept. (Any Five) 15

1.Consumerism.

2.Consumer court.

3.Public Interest Litigation.

4. Deep Ecology.

5.Geographical Information System.

6. Time Management.

7.Think Win-Win.

8..Logical Reasoning.

OR

B) Write Comprehensive note on the foundation course semester IV project submitted by you.

Q 2.A) Write any Four success story of 'Right to Information act 2005' 15

OR

B) Explain the need of 'public interest litigation'

Q 3.A) Explain the Eco-Feminism. 15

OR

B) Examine Biocentrism and Ecocentrism as an approach to ecology.

Q 4.A) Explain the role of Technology in social development. 15

OR

B) Discuss on Types of Cyber Crime.

Q 5.A) Explain in detail Maslow's theory of Self Actualization. ( Motivation) 15

OR

B) Discuss in detail about NET -SET Examination.

♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦

मराठी रुपांतर

वेळ- २ तास 30 मिनट. एकूण गुण – ७५

सूचना- १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२.उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न.१अ) खालील संकल्पना स्पष्ट करा. (कोणत्याही पाच) १५

१.ग्राहकवाद.

२.ग्राहक न्यायालय.

३.जनहित याचिका.

४.सखोल परिस्थितिकी.

५.भौगोलिक माहिती प्रणाली.

६.काल व्यवस्थापन.

७.जिंकण्याचाच विचार.

८.सुसंगत युक्तिवाद.

किंवा

ब) पायाभूत अभ्यासक्रम सत्र चार साठी तुम्ही सादर केलेल्या प्रकल्पावर व्यापक टिप लिहा.

प्रश्न.२ अ) 'माहिती अधिकार कायदा २००५'च्या यशस्वीतेच्या कोणत्याही चार कथा लिहा. १५

किंवा

ब) जनहित याचिकांची गरज स्पष्ट करा.

प्रश्न.३ अ) महिला केंद्रित परिस्थितिकी स्पष्ट करा. १५

किंवा

ब) परिस्थितिकी शास्त्राचा एक दृष्टिकोण म्हणून जीवन केंद्रित आणि निसर्ग केंद्रित दृष्टिकोण यांचे परीक्षण करा.

प्रश्न.४.अ) सामाजिक विकासात तंत्रज्ञानाची भूमिका स्पष्ट करा. १५

किंवा

ब) सायबर गुन्ह्यांच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा.

प्रश्न.५.अ) मास्लोचा अभिप्रेरण सिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा . १५

किंवा

ब) नेट-सेट परीक्षेबाबत सविस्तर चर्चा करा.

♦ ♦ ♦ ♦ ♦

IV 05107 IV 65

54830
17/4/23

**Marks: 100** **Hours: 3 Hours**

**N.B:**

1. **Q. No 1 and 2 is compulsory.**
2. **Attempt any four questions from Q. No 3 to Q .No. 8**
3. **All working notes should form part of your answer.**
4. **Use of simple calculator is allowed.**
5. **Figures to the right indicate full marks allotted to the question.**

---

**Q.1 A) Fill in the blanks with an appropriate answer.(Any 10)** **(10)**

1. When the total of the debit side of an account exceeds credit side, it is called _____balance.
   (Debit/ Credit/Nil)
2. Recording of an entry from journal to ledger is called as _____.
   (Balancing/ Posting/ Transferring)
3. Left hand side of an account is called _____side.
   (Credit/ Debit/ Middle)
4. All entries are posted from journal to _____.
   (Ledger/ Trial balance/ Balance Sheet)
5. Bank reconciliation statement is prepared by _____.
   (Trader/ Bank/ Seller)
6. Pass Book is _____of account holder's transaction with the Bank.
   (Balance/ An extract/ Mode)
7. Bank gives overdraft facility to _____account.
   (Saving/Current/ Fixed deposit)
8. A trial balance is a list of _____accounts.
   (Personal/ Ledger/ Real)
9. Drawing account appears in _____column of the trial balance.
   (Credit balance/ Debit balance/ Ledger Folio)
10. Depreciation arises because of _____.
    (Wear and tear/ Inflation/ Fall in the value of asset)
11. The amount of depreciation goes on decreasing in every year under the _____Method.
    (Straight line / Fixed installment/ Written Down Value)
12. To show Trial Balance, Account books _____ menu is used.
    (Gateway of Tally/ Reports/ Display)

**B) State whether the following statements are True or False. (Any 10)** **(10)**

1. Ledger is known as the book of original entry.
2. Narration is not necessary in ledger.
3. Ledger folio is recorded in Journal.
4. Bank reconciliation statement is prepared at the end of stipulated period.
5. Debit balance of Pass Book represents overdraft.
6. A Trial balance is an account.
7. A Trial balance may be prepared on any date.
8. Depreciation cannot be provided in case of loss in a financial year.
9. Depreciation is charged only on fixed asset.
10. Final Accounts are prepared on the basis of Trial Balance.
11. Amount of prepaid expenses appears on assets side.
12. Pen drive is a storage device.

**Q.2 Write short notes on: (Any four)** (20)

a. Need and contents of ledger
b. Written Down Value Method
c. Classification of Assets and Liabilities
d. Bad Debts and Reserve for Doubtful Debts
e. Outstanding Expenses and Prepaid Expenses
f. Types of Accounts

**Q.3 Enter the following transactions in the Purchase Book and Purchase Return Book. Show the ledger postings of the same:** (15)

| September 2019 | |
|---|---|
| 2 | Purchased goods from Rahul Rs. 12,800. |
| 5 | Purchased goods from Sonali Rs . 15,500 on credit @ 10% T.D |
| 7 | Defective goods returned to Rahul Rs. 1,500 |
| 8 | Bought Goods from Shweta Rs. 8,400 on cash. |
| 13 | Machinery purchased on cash Rs. 45,000. |
| 15 | Sunita invoiced goods to us Rs. 19,200 |
| 22 | Returned damaged goods to Sunita Rs. 1200 |
| 24 | Goods returned to Sonali of Rs.800 (net) |
| 26 | Purchased goods from Girish Rs. 20,000 |
| 29 | Damaged goods returned to Girish Rs. 3200 |

**Q.4 Give the specimen of :**

1) Bank Pass Book (7)
2) Specimen of an Order Cheque (8)

**Q. 5 Following are the balance of Mr.Alok as on 31-3-2018.** (15)

| **Particulars** | **Amt** | **Particulars** | **Amt** |
|---|---|---|---|
| Cash in hand | 6000 | Furniture | 8,000 |
| Capital | 55,000 | Wages | 2,000 |
| Opening Stock | 16,000 | Discount Received | 2,500 |
| Bills Receivable | 10,000 | Office Rent paid | 3,200 |
| Purchases | 37,900 | Bills Payable | 8,000 |
| Salaries | 11,000 | Purchase Return | 3,700 |
| sales Returns | 800 | Drawings | 2,500 |
| Sales | 65,800 | Sundry Debtors | 23,300 |
| Sundry creditors | 15,000 | Advertisement | 3,200 |
| Bank Loan | 20,000 | Discount Allowed | 1,000 |
| Octroi Duty | 800 | Machinery | 40,000 |
| Insurance paid | 1,800 | Carriage Inward | 2,500 |

**Adjustment:**

1) Prepaid insurance Rs. 500
2) Depreciate Furniture by 5% and Machinery by 10% p.a
3) Closing stock of goods on 31-3-2018 was valued at Rs.21,000
4) Outstanding salary Rs. 1,200 and Wages Rs. 800

**You are required to prepare Trading and profit& Loss A/c for the year ended 31st March, 2018 and Balance Sheet as on that date.**

**Q. 6** On 31st March, 2019 the cash Book Of Mr. Gajanan showed on overdraft of Rs.5,600. From the following particulars **(15)**

1) Cheques issued but not encashed Rs.3,946
2) Cheques paid into Bank but not credited by Bank Rs. 4,891
3) Bills of Exchange Rs. 520 discounted with the Bank ,dishonoured and bank charges debited by Bank Rs.55
4) Debit is made in the Pass Book for Rs.120 on account of interest on overdraft
5) The Bank has collected interest on investment Rs.760

**Q.7** Vishwas & Company, Vijapur bought a Machinery for Rs.35,000 on 1st April 2006 and paid Rs.5,000 on its installation. The company depreciated the Machinery at 10% p.a on the original cost on 31st March, every year

On 1st October 2008 the company sold a part of the Machinery for Rs. 7,000, the original cost of which was Rs.10,000, the company purchased new Machinery for Rs.20,000 on the same date.

**Show Machinery Account and Depreciation Account for the Year 2006-07, 2007-08 and 2008-09.** **(15)**

**Q.8 From the following Ledger balances Prepare Trial Balance of Mrs. Anuja as on 31st March, 2018** **(15)**

| Particular | Amt | Particular | Amt |
|---|---|---|---|
| Bad Debts | 1,000 | Land & Building | 10,500 |
| Salaries | 5,000 | Office Expenses | 1,700 |
| Outstanding Expenses | 400 | Carriage Inward | 1,400 |
| Sales | 28,500 | Cash at Bank | 1,200 |
| Rent and Taxes | 2,300 | Stock (1-4-2017) | 14,000 |
| Reserve for Doubtful Debts | 500 | Motor Van | 5,400 |
| Wages | 2,800 | Drawings | 4,000 |
| Debtors | 13,000 | Insurance | 3,600 |
| Purchases | 10,500 | Plant & Machinery | 8,000 |
| Creditors | 5,000 | Capital | 50,000 |

IV 23041764M

SYBA
17/4/23

Time: - 3hrs.

Marks: - 100

**N.B.:–**

1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q.1. Write short notes on **any four** of the following. 20

a) Functions of Secretary
b) Preparation done by an Interviewee before Interview
c) WASP method
d) Conflict management
e) Group discussion
f) Agenda

Q.2. Answer **any two** of the following. 20

a) Write a detailed note on External Public Relations.
b) What are committees? Explain the types of committees in detail.
c) What is crisis? How does PR department help in crisis management?

Q.3. Answer **any four** of the following. 20

a) Draft a letter of inquiry to be sent to manufacturer of Handmade Soaps to ask for the supply of gift packs to be sent for the festival.
b) Your shop of readymade garments has received an inquiry for 1000 school uniforms. Draft a reply for the same.
c) A beauty Box you had ordered has arrived in a damaged condition. Write a letter of complaint and ask for a replacement.
d) Draft a letter to be sent to the Consumer Forum complaining about the new Television Set you bought two days back. Also mention that you failed to get a response from the trader.
e) Draft a sales letter to promote the sale of luxury apartments of your company.

Q.4. A. Draft the notice and agenda for the Executive Committee meeting of a co-operative housing society. Also draft the resolutions for the following-: 10

1.To take action against members who do not pay maintenance regularly
2. To congratulate a member for having elected on a prestigious body of the municipality.

B. You are asked to investigate the misappropriation of funds in a department. Draft a survey report. 10

**OR**

Draft a report of the committee that was formed to explore the possibility of starting a new branch of your supermarket.

Q.5. A. Explain **any five** of the following in 2 to 3 sentences. 10

1. SWOT analysis
2. Internal PR
3. Resolutions
4. Interviewer
5. Skype
6. Press release

7. Videoconference
8. Open house

B. Fill in the blanks by choosing appropriate options. 05

1. The correct sequence of interview process is----------.
   a) ASPW
   b) PWSA
   c) WASP
   d) SAWP
2. ----------is a number of a minimum number of participants needed to be present before any business can be legally transacted.
   a) Bunch
   b) Group
   c) Chorus
   d) Quorum
3. Full form of CSR is----------
   a. Common Society Responsibility
   b. Corporate Social Responsibility
   c. Combined Social Responsibility
   d. Corporate Stable Responsibility
4. ----------interview helps to assess and improve the efficiency of employee.
   a. Exit
   b. Appraisal
   c. Selection
   d. Stress
5. The main objective of ---------- is to reach the mind of the outside public and establish mutual understanding.
   a. Group Communication
   b. Conference
   c. Meeting
   d. Public Relations

C. Write short note on **any one** of the following. 05

1. Ways to make effective presentation
2. Presentation skills

## भाषांतर

वेळ- ३ तास गुण- १००

सूचना-: १.सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. मूळ इंग्रजी प्रश्न प्रमाण मानावेत.

प्र.१. खालीलपैकी **कोणत्याही चार** वरटिपा लिहा. २०

अ) सचिवाची कार्ये

ब) मुलाखतीपूर्वी मुलाखत देणाऱ्याने करवायची तयारी

क) WASP पद्धत

ड) संघर्ष व्यवस्थापन

इ) समूह चर्चा

फ) कार्यसूची

प्र.२. खालीलपैकी **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा. २०

अ) बाह्य जनसंपर्क यावर सविस्तर टीप लिहा.

ब) समिती म्हणजे काय? समित्यांचे प्रकार नमूद करा.

क) संकट म्हणजे काय? जनता संपर्क विभाग संकट व्यवस्थापनात कशी मदत करतो?

प्र.३. खालीलपैकी **कोणतेही चार** प्रश्न सोडवा. २०

अ) हस्तनिर्मित साबणांच्या निर्मात्याला उत्सवासाठी पाठवल्या जाणाऱ्या गिफ्ट पॅकचा पुरवठा करण्याबाबतचे चौकशी पत्र तयार करा.

ब) तुमच्या रेडिमेड कपड्यांच्या दुकानात १००० शालेय गणवेशांसाठीची चौकशी आली आहे. त्यासाठी उत्तराचा मसुदा तयार करा.

क) तुम्ही ऑर्डर केलेला ब्युटी बॉक्स हा पुर्णपणे खराब परिस्थितमध्ये तुम्हाला प्राप्त झाला आहे. त्याबाबतचे तक्रारीचे पत्र लिहा आणि तो बदलून देण्याची मागणी करा.

ड) तुम्ही दोन दिवसांपूर्वी विकत घेतलेल्या नवीन टेलिव्हिजन सेटबद्दल ग्राहक मंचाकडे तक्रार करणाऱ्या पत्राचा मसुदा तयार करा. व्यापाऱ्याकडून प्रतिसाद मिळवण्यात तुम्ही अयशस्वी झाल्याचे देखील नमूद करा.

इ) तुमच्या कंपनीच्या लक्झरी अपार्टमेंटच्या विक्रीला प्रोत्साहन देण्यासाठी विक्री पत्राचा मसुदा तयार करा.

प्र.४.अ. सहकारी गृहनिर्माण संस्थेच्या कार्यकारी समितीच्या बैठकीसाठीची सूचना आणि कार्यसूची तयार करा. तसेच खालील ठरावांचा मसुदा तयार करा- १०

१. नियमितपणे देखभालखर्च न देणाऱ्या सदस्यांवर कारवाई करणे

२. नगरपालिकेच्या प्रतिष्ठित समितीवर निवडून आल्याबद्दल सदस्याचे अभिनंदन करणे

ब. तुम्हाला एका विभागातील निधीच्या गैरव्यवहाराबाबत चौकशी करण्यास सांगितले गेले आहे . सदर सर्वेक्षण अहवालाचा मसुदा तयार करा. १०

**किंवा**

तुमच्या सुपरमार्केटची नवीन शाखा सुरू करण्याच्या शक्यतेची पडताळणी करण्यासाठी स्थापन केलेल्या समितीच्या अहवालाचा मसुदा तयार कर.

प्र.५.अ. खालीलपैकी कोणत्याही पाचसंकल्पना दोन तेतीन वाक्यात स्पष्ट करा. १०

१. SWOT विश्लेषण
२. अंतर्गत जनसंपर्क
३. ठराव
४. मुलाखतकार
५. Skype
६. प्रेस रिलीज
७. व्हिडिओ कॉन्फरन्स
८. ओपन हाऊस

ब. योग्य पर्याय निवडून रिक्त जागा भरा. ०५

१. मुलाखत प्रक्रियेचा योग्य क्रम ---------- असं आहे.

अ) ASPW ब) PWSA

क) WASP ड) SAWP

२. कोणताही व्यवहार कायदेशीररित्या करण्यासाठी आवश्यक असलेली सभेतील उपस्थित सहभागींची किमान संख्या म्हणजे----------होय.

अ) घड ब) गट

क) कोरस ड) गणसंख्या

३.CSR चे पूर्ण रूप आहे ----------.

अ) Common Society Responsibility ब) Corporate Social Responsibility

क) Combined Social Responsibility ड)Corporate Stable Responsibility

४.----------मुलाखत कर्मचाऱ्यांच्या कार्यक्षमतेचे मूल्यांकन आणि सुधारणा करण्यास मदत करते.

अ) नोकरी सोडतांनाची ब) मूल्यमापन

क) निवड ड) ताण

५.---------- चा मुख्य उद्देश बाहेरील लोकांच्या मनापर्यंत पोहोचणे आणि परस्पर संबध प्रस्थापित करणे हा आहे.

अ) समूह संप्रेषण ब) परिषद

क) बैठक ड) जनसंपर्क

क. खलील पैकी **कोणत्याही एकावर** टीप लिहा. ०५

१.प्रभावी सादरीकरण करण्याचे मार्ग

२.सादरीकरण कौशल्य

SYBA
17/4/23

[Time 3 Hours] IV 23041763 M [Marks- 100]

NB.1) All questions are compulsory.
2) Figures to right indicate full marks.
3) Draw neat diagrams wherever necessary

---

Q1 Answer any two of the following. 25
a) What is fertility? Elaborate the social factors affecting on fertility.
b) Explain the factors affecting age at marriage.
c) Discuss the factors of low mortality rate in developed countries.

Q2 Answer any two of the following. 25
a) Define migration and discuss effects of migration in India.
b) Explain the different types of migration.
c) Critically evaluate the following problems of urbanization in India.
1)employment 2)health 3)education 4) transport

Q3 Answer any two of the following. 25
a) Explain features of Indian population policy.
b) Describe the methods of family planning.
c) Critically examine family welfare program in India.

Q4 Write note on any two of the following. 25
a) Factors of high mortality rate in developing countries
b) Causes of urbanization in India.
c) Types of population projection.

---

(मराठीरूपांतर)

वेळ -३तास गुण -१००

सूचना- १)सर्व प्रश्नअ निवार्य आहेत.
२)उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३)आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

---

प्र१ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोची उत्तरे लिहा. २५
अ) प्रजननक्षमता म्हणजे काय ? जननक्षमतेवर परिणाम करणारे सामाजिक घटक विस्तृत करा.
ब) विवाहाचे वय यावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
क) विकशीत देशांमधील कमी मर्त्यता दराच्या घटकांची चर्चा करा.

प्र२ खालील पैकी कोणत्याही दोहोची उत्तरे लिहा. २५
अ) स्थलांतराची व्याख्या करा आणि भारतातील स्थलांतराच्या परिणामांवर चर्चा करा.
ब) स्थलांतराचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
क) भारतातील नागरीकरणाच्या खालील समस्यांचे टिकात्मक मूल्यमापन करा.
१)रोजगार २)आरोग्य ३)शिक्षण४)वाहतूक

प्र३ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोची उत्तरे लिहा. २५
अ) भारतातील लोकसंख्याधोरणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) कुटुंबनियोजनाच्या पद्धती सांगा.
क) भारतातील कुटुंब कल्याण कार्यक्रमाचे टिकात्मक परीक्षण करा .

प्र४ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोवर टीपा लिहा. २५
अ) विकसनशील देशांमध्ये उच्च मर्त्यता दराचे घटक
ब) भारतातील शहरीकरणाची कारणे.
क) लोकसंख्येच्या अंदाजाचे प्रकार.

5483A.
15/4/23

IV 23041562 M

Time: 3 Hr. Marks:100

N.B : 1. All questions are compulsory and carry equal marks.
2. Draw maps, sketches and diagrams wherever necessary.
3. Use of map stencil is allowed.
4. Attach Appendix –I (outline map of India) to your answer paper.

Q. 1.A) Mark and name the following on the outline map of the India given to you.(Appendix -1)10

i) Oldest National park in India.
ii) Coral islands of India.
iii) National park reserve for Asian lion.
iv) Famous lake for house boat.
v) Largest salt water lake in India.
vi) A Hill Station in West Bengal.
vii) The most Southern point of India.
viii) Any beach in Kerala
ix) Group of Temples famous for sex education.
x) A lake formed by a meteorite.

Q. 1.B) Give the interpretation of thematic map supplied to you.(Refer Appendix page No II) 10

Q. 2. Attempt any two questions from the following. 20

A) Define tourism and tourist and explain nature and scope of tourism geography.

B) State in detail the recent trends in tourism.

C) Describe the physical factors of tourism.

Q.3 Attempt any two questions from the following. 20

A) Define hotel and give the types of hotels.

B) Discuss the tourism organization.

C) Explain the role of railways and air transport in tourism development.

Q. 4. Attempt any two questions from the following. 20

A) Write the components of tourism planning.

B) Describe the impact of tourism on environment and society.

C) Give an account of sustainable tourism.

Q. 5. Attempt any two questions from the following. 20

A) Explain the physical attractions places in Maharashtra and India.

B) Discuss the religious importance places in Maharashtra and India.

C) State the recent tourism policy of Maharashtra and India.

वेळ : ३.०० तास गुण : १००

सूचना १. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य असून सर्वांना समान गुण आहेत.

२. आवश्यक तेथे नकाशे, आराखडे आणि आकृत्या काढा.

३. नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

४. परिशिष्ट — I ; भारताचा बाह्यरेषाकृती नकाशा उत्तर पत्रिकेला जोडा.

प्र.१.अ. तुम्हाला दिलेल्या भारताच्या नकाशामध्ये खालील घटक दाखवून नावे द्या.**परिशिष्ट — I** १०

i) भारतातील सर्वात जूने राष्ट्रीय उद्यान.

ii) भारताची प्रवाळ बेटे.

iii) आशियाई सिंहासाठी राखिव राष्ट्रीय उद्यान

iv) हाउस बोटीसाठी प्रसिध्द सरोवर.

v) भारतातील सर्वात मोठे खाऱ्यापाण्याचे सरोवर.

vi) पश्चिम बंगाल मधील एक थंड हवेचे ठिकाण.

vii) भारताचे दक्षिणेकडील टोक.

viii) केरळमधील एक पुळण किनारा.

ix) लैगिक शिक्षणासाठी प्रसिध्द मंदिर समुह.

x) उल्कापातामुळे निर्मित तलाव.

प्र. १. ब. तुम्हस पुरवलेल्या उद्देशात्मक नकाशाचे विश्लेषण द्या ( **परिशिष्ट — II**) १०

प्र. २. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २०

अ. पर्यटन व पर्यटकाची व्याख्या द्या आणि पर्यटन भूगोलाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

ब. पर्यटनातील आधुनिक कल सविस्तर सांगा.

क. पर्यटनाच्या प्राकृतिक घटकांचे वर्णन करा.

प्र. ३. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २०

अ. हॉटेलची व्याख्या सांगून हॉटेलचे प्रकार द्या.

ब. पर्यटन संघटना यावर चर्चा करा.

क. पर्यटन विकासात रेल्वे व हवाई वाहतूकीची भूमीका स्पष्ट करा.

प्र. ४. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २०

अ. पर्यटन नियोजनाचे घटक लिहा.

ब. पर्यटनाचा पर्यावरण आणि समाजावर होणाऱ्या परिणामांचे वर्णन करा.

क. शास्वत पर्यटन यावर वृत्तांत द्या.

प्र. ५. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २०

अ. महाराष्ट्र आणि भारतातील प्राकृतिक आकर्षणाची पर्यटन स्थळे स्पष्ट करा.

ब. महाराष्ट्र आणि भारतातील धार्मिक महत्त्वाची पर्यटन स्थळांवर चर्चा करा.

क. महाराष्ट्र आणि भारतातील आधूनिक पर्यटन धोरणे सांगा.

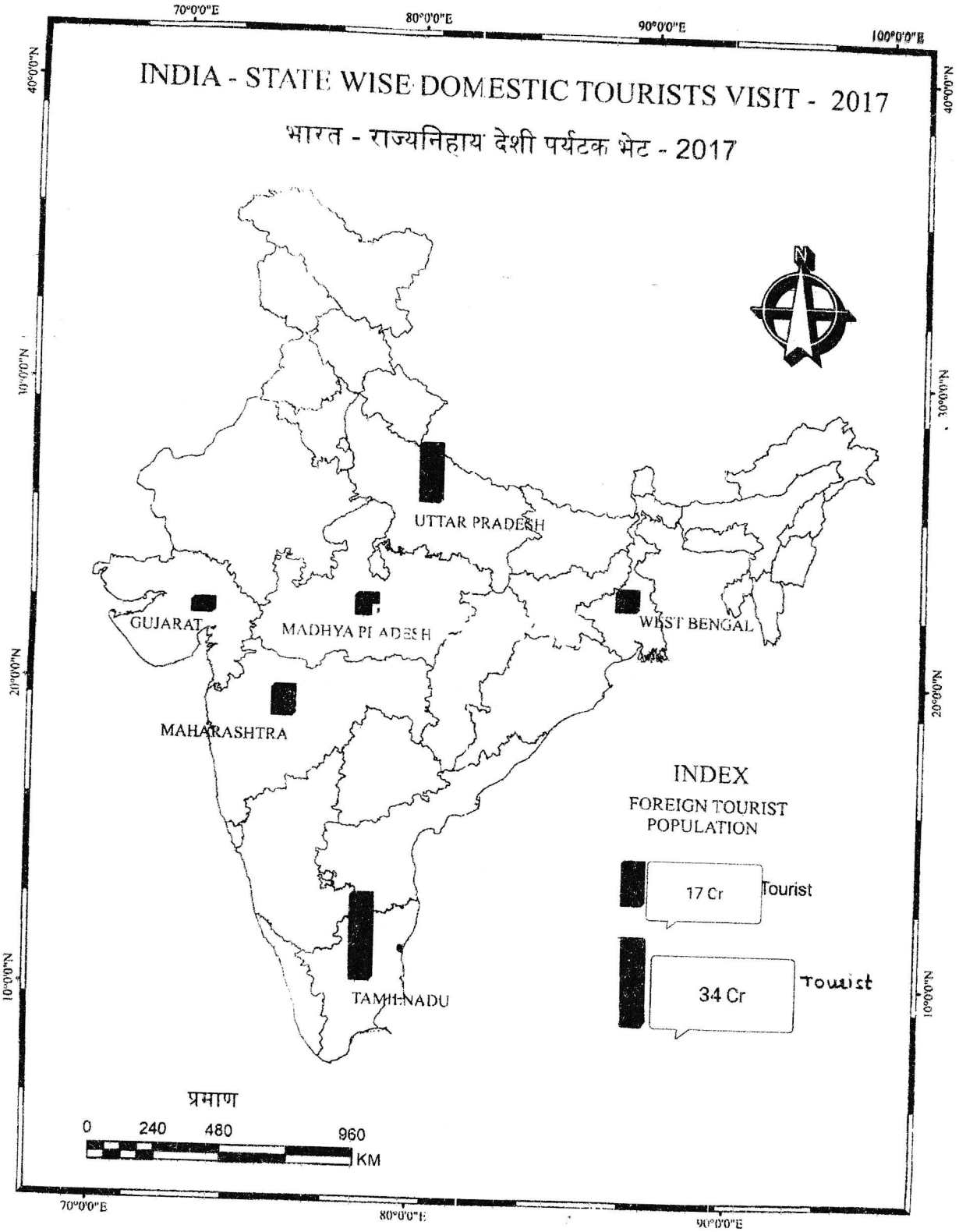
INDIA - STATE WISE DOMESTIC TOURISTS VISIT - 2017
भारत - राज्यनिहाय देशी पर्यटक भेट - 2017
70°0'0"E
80°0'0"E
90°0'0"E
100°0'0"E
40°0'0"N
30°0'0"N
20°0'0"N
10°0'0"N
N
UTTAR PRADESH
GUJARAT
MADHYA PRADESH
WEST BENGAL
MAHARASHTRA
TAMILNADU
INDEX
FOREIGN TOURIST POPULATION
17 Cr
Tourist
34 Cr
Tourist
प्रमाण
0
240
480
960
KM

Seat No.---------- Sing of Jr. Supervisor ---------- Appendix page No I / परिशिष्ट — I

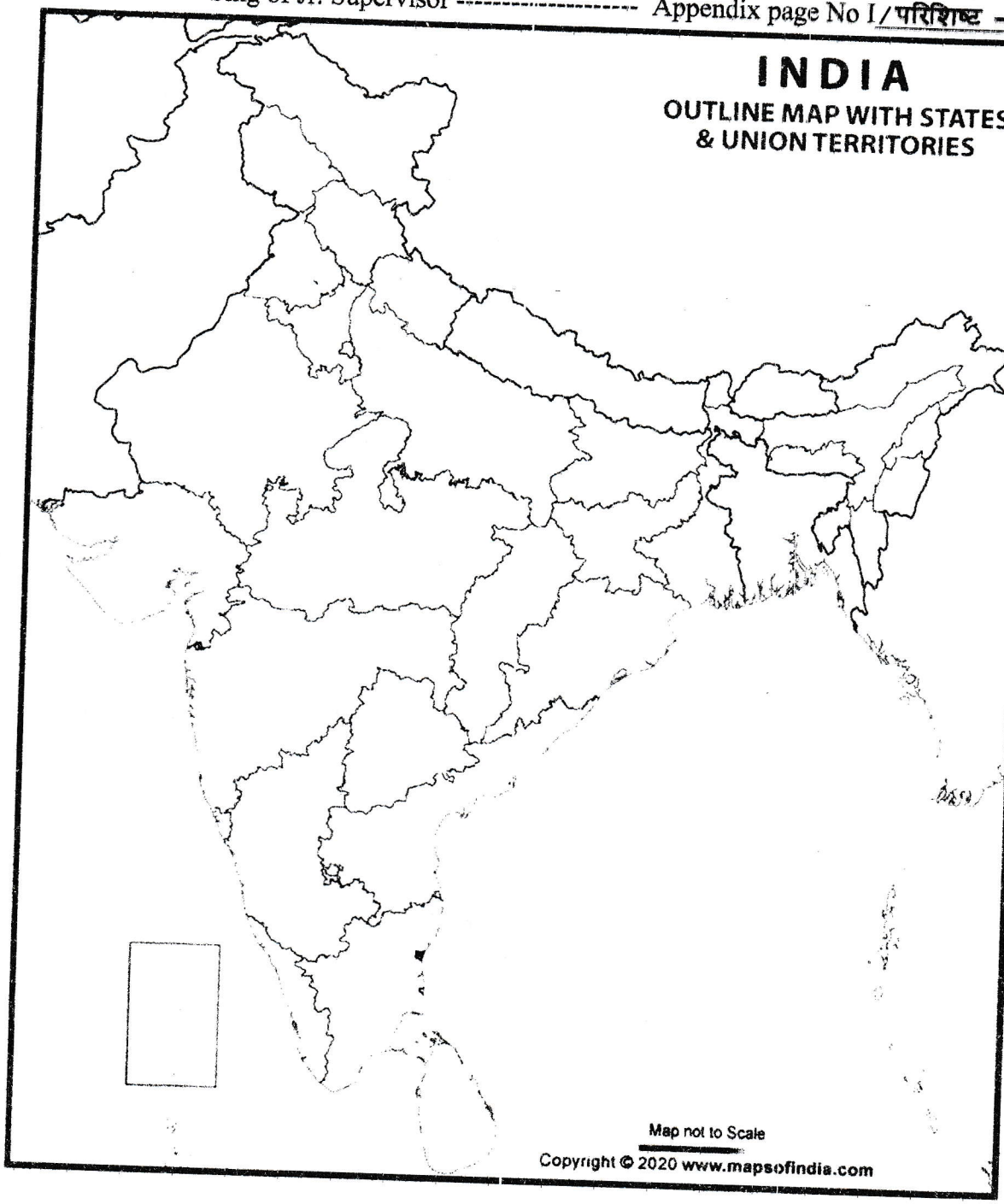


**Index/ सूची**

| | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1 | | | 2 | | | 3 | | |
| 4 | | | 5 | | | 6 | | |
| 7 | | | 8 | | | 9 | | |
| 10 | | | | | | | | |

Appendix page No II / परिशिष्ट — II

IV 23041361 M

SYBA
13/4/23

**Time: 3 Hrs.** **Mark: 100**

N. B. 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks for the question.
3) Draw maps and diagrams wherever necessary.
4) Use of map stencil and simple calculator is allowed.
5) Attach appendix page 1 along with answer paper.

Q.1. Attempt any two questions from the followings: (20)
i. Describe the Peninsula Plateau of India
ii. Give an account of Himalayan Rivers of India.
iii. Describe the seasons in India.

Q. 2 Attempt any two questions from the followings: (20)
i. State the problems associated with forest in India and write note on conservation of forest.
ii. Discuss the soil types in India.
iii. Explain any three minerals distribution in India.

Q. 3. Attempt any two questions from the followings: (20)
i. Describe in detail agricultural economic problems in India.
ii. Give an account of the livestock resource in India.
iii. Write detail note on 'Blue Revolution' in India.

Q.4. Attempt any two questions from the followings: (20)
i. Explain coal and mineral oil distribution in India.
ii. Describe rail transportation in India.
iii. State in detail domestic trade of India.

Q. 5 A) Mark and name of the following features at the most appropriate location in the outline map of India supplied to you. (Refer Appendix Page 1) (10)
a) Southern and Western industrial regions in India
b) Any two sugarcane producing states in India
c) A mangrove forest region and a evergreen forest region
c) One most iron ore rich state in India
d) Aravali mountain and Western Ghat
e) An area of alluvial soil

B) Give the interpretation of thematic map. (Refer Appendix Page 2) (10)

---

मराठी रुपांतर

वेळ: ३ तास गुण: १००

सूचना:

१ सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत आणि सर्वांना समान गुण आहेत.

२ उजवीकडील आकडे प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवतात.

३ आवश्यक तेथे आराखडे व आकृत्या काढा.

४ नकाशा आराखडा आणि साधे गणक यंत्र (Calculator) वापरण्यास अनुमति आहे.

५ नकाशा परिशिष्ठ पान १ उत्तर पत्रिकेस जोडा.

प्र. क्र. १ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (२०)

i भारतातील द्वीपकल्पीय पठारी प्रदेशाचे वर्णन करा.

ii भारताच्या हिमालयातील नद्यांचा वृतांत द्या.

iii भारतातील ऋतूचे वर्णन करा.

प्र. क्र. २ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (२०)

i भारतातील जंगलाशी संबंधित समस्या सांगा आणि जंगल संधारणावर टिप लिहा.

ii भारतातील मृदा प्रकार यावर चर्चा करा.

iii भारतातील कोणत्याही तीन खनिज्यांचे वितरण स्पष्ट करा.

प्र. क्र. ३ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (२०)

i भारतातील आर्थिक शेतीकी समस्यांचे विस्तृत वर्णन करा.

ii भारतातील पशुपालनाचा वृतांत द्या.

iii भारतातील 'निल क्रांती' यावर सविस्तार टिप लिहा.

प्र. क्र. ४ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (२०)

i भारतातील दगडी कोळसा व खनिज तेल वितरण स्पष्ट करा.

ii भारतातील रेल्वे वाहतुकीचे वर्णन करा.

iii भारताचा देशांतर्गत व्यापार सविस्तर सांगा.

प्र क्र ५ अ. तुम्हास पुरविलेल्या भारताच्या नकाशात खालील बाबी योग्य ठिकाणी दाखवा आणि नावे द्या (परिशिष्ट पान १ चा संदर्भ घ्या). (१०)

१ भारतातील दक्षिण आणि पश्चिम औद्योगिक प्रदेश

२ कोणतीही दोन उस उत्पादक राज्ये

३ एक खारफुटी अरण्याचा प्रदेश व एक सदाहरित अरण्याचा प्रदेश

४ भारतातील एक लोह खनिज संपन्न राज्य

५ आरवली पर्वत व पश्चिम घाट

६ एक गाळाच्या मृदेचे क्षेत्र

ब. तुम्हास दिलेल्या विषयवार नकाशाचे विस्लेषण करा. (परिशीष्ट पान 2 चा संदर्भ घ्या)(१०)

---

IV23 41250M

वेळ : ३ तास

एकुण गुण: १०० 5YBA 12/4/23

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

---

प्रश्न १ ला — खालील वस्तुनिष्ठ प्रश्नांची अचूक उत्तरे लिहा **(कोणतेही ३०)** ६० गुण

१) पारंपरिक वर्णमालेत एकूण किती वर्ण आहेत?

२) सजातीय स्वरांची कोणतीही एक जोडी लिहा.

३) संधीचे एकूण प्रकार किती?

४) संधी सोडवा (संधी विग्रह करा.) — सदाचार.

५) संधी करून संधीयुक्त शब्द लिहा. दिक् + विजय.

६) मराठीत शब्दांच्या एकूण जाती किती?

७) विकारी शब्द कोणते ते लिहा.

८) कोणतीही दोन प्रश्नार्थक सर्वनामे लिहा.

९) कोणतीही दोन केवलप्रयोगी अव्यये लिहा.

१०) 'गोडवा' शब्दाची जात ओळखा.

११) पाऊल, पिल्लू, गाढव, घोडा यांतील पुल्लिंगी शब्द ओळखा व लिहा.

१२) विरूध्दलिंगी शब्द लिहा. — कन्या.

१३) बहुतेक आ—कारान्त पुल्लिंगी नामांची अनेकवचनी रूपे कशी होतात ते लिहा.

१४) बिया, स्त्रिया, विद्या, नद्या यांतील एकवचनी शब्द ओळखा व लिहा.

१५) गाळलेल्या जागी योग्य विभक्ती प्रत्यय लावून वाक्य पूर्ण करा व लिहा.
विहिरी — — — मासे सोडले.

१६) पंचमीचे विभक्तीप्रत्यय लिहा.

१७) विभक्ती ओळखा व लिहा. — पुस्तके

१८) समास ओळखा व लिहा. — प्रतिवर्ष.

१९) प्रयोग ओळखा व लिहा. — विद्यार्थी पुस्तक वाचतो.

२०) सामासिक शब्दाचा विग्रह करून लिहा. नीलकंठ —

२१) एका वाक्यात किती विधाने असतात यावरून वाक्यांचे किती प्रकार मानले जातात ते लिहा.

२२) 'तू पुण्यास कधी जाणार आहेस?' हा वाक्याचा प्रकार कोणता ते लिहा.

२३) अर्धविराम कसा लिहितात ते लिहून दाखवा.

२४) समानार्थी शब्द लिहा. — घोडा.

२५) विरूध्दार्थी शब्द लिहा. — उत्तीर्ण.

२६) शब्दसमूहाबद्दल एक शब्द लिहा. — पुरामुळे नुकसान झालेले लोक — — — —

२७) वाक्प्रचाराचा अर्थ लिहा. जिवाची मुंबई करणे —

२८) म्हणीचा अर्थ लिहा. — एका माळेचे मणी —

२९) वृत्ताचे एकूण प्रकार किती ते लिहा.

३०) कोणत्याही एका अलंकाराचे नाव लिहा.

३१) काळ ओळखा व लिहा.— मधूने लाडू खाल्ला आहे.

३२) अनेकवचन लिहा. — वस्तू —

३३) 'सुंदर' शब्दापासून भाववाचक नाम बनवा व लिहा.

.....२

३४) संधीविग्रह करा व लिहा — मतैक्य.

३५) मराठीतील कोणतेही दोन दीर्घस्वर लिहा.

३६) समानार्थी शब्द लिहा. — आई.

३७) विरूध्दार्थी शब्द लिहा. — मान.

३८) वाक्प्रचाराचा अर्थ लिहा. — आभाळ कोसळणे.

३९) वाक्प्रचाराचा तुमच्या वाक्यात उपयोग करून लिहा. — धूम ठोकणे.

४०) शब्दसमुहाबद्दल एक शब्द लिहा. — स्वत:चा अभिमान असणारा —

प्रश्न २ रा — अ) मराठी भाषा आणि आधुनिक तंत्रज्ञान यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा. २० गुण

**किंवा** आ) भ्रमणध्वनीवर (मोबाईलवर) PPT कशी बनवावी ते क्रमानुसार लिहा.

प्रश्न ३ रा — अ) खालीलपैकी <u>कोणत्याही एका</u> विषयावर निबंध लिहा. १० गुण

१) माझी मराठी भाषा.
२) संतांची शिकवण.
३) प्रदूषणाचा भस्मासूर.

ब) खालीलपैकी <u>कोणताही एक</u> कल्पनाविस्तार लिहा. ०५ गुण

१) ग्रंथ हेच गुरू २) बोले तैसा चाले ।

क) खालील उताऱ्यावरील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

कलेचे क्षेत्र जितक्या आनंदाचे आहे, तितक्याच आनंदाचे ज्ञानाचेही क्षेत्र आहे. अभ्यासाच्या विषयातून आनंद लाभत नसेल, तर त्या अभ्यासाला काही अर्थच उरणार नाही. मग तो अभ्यास कोठल्याही विषयाचा असो. अध्ययन आणि अध्यापन या व्यवहारातला आनंद लोपला की सारे संपलेच. गणिताचे प्रमेय सोडवंताना लाभलेली तन्मयता आणि संगीतातल्या एखादया रागातून सुरांच्या नव्या नव्या वाटा शोधताना लागणारी समाधी यांत फरक मानू नये. चेतन आणि अचेतन वाटणाऱ्या सृष्टीतली रहस्ये आणि मानवी व्यवहारातले नाना प्रकार समजून घ्यायची ओढ लागणे ही ज्ञानसाधनेची पहिली अटच आहे. जीवन धन्य व्हावे अशीच ही ओढ असते. सगळयांचीच गणिते नीट सुटतात असे नाही. प्रश्न असतो तो ही ओढ सुटू न देण्याचा. ही ओढ ज्ञानाच्या आणि कलेच्या क्षेत्रांत सारखीच असते. दोन्ही ठिकाणी योग्य—अयोग्य, सत्य—असत्य, वास्तव आणि भास हयांचा विवेक करणारी बुद्धी अवश्य असते. म्हणून बुद्धिजीवी या शब्दाचा अर्थ ग्रंथबद्ध ज्ञानापुरताच मर्यादित करू नये असे मला वाटते.

— पु.ल.देशपांडे

प्रश्न :

(१) ज्ञानसाधनेची पहिली अट कोणती? ०२ गुण
(२) कलेच्या आणि ज्ञानाच्या क्षेत्रांत कोणते साम्य असते? ०१ गुण
(३) बुद्धी कशासाठी आवश्यक असते ? ०१ गुण
(४) कोणत्या प्रकारचा अभ्यास निरर्थक ठरतो? ०१ गुण

<u>किंवा,</u> क) वरील उताऱ्याचा एक तृतीयांश सारांश लिहा.

— — — समाप्त — — —

5YBA
12/4/23

IV 23041251M

Time- 3 hrs. Marks – 100

N.B.

1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q.1. Write short notes on **any four** of the following. 20

a) Modernism
b) Symbolism
c) Surrealism
d) Confessional Poetry
e) Beat poetry
f) Harlem Renaissance

Q.2. Write a note on the allusions used in T. S. Eliot's 'The Love Song of J. Alfred Prufrock'. State what purpose they serve. 20

**OR**

Write a critical appreciation of Wallace Stevens' poem "Sunday Morning."

Q.3. Discuss how Derek Walcott brings forth the theme of humanity and violence in his poem 'A Far Cry from Africa' 20

**OR**

Comment on the central theme of Margaret Atwood's 'This is a Photograph of Me'.

Q.4. Write short notes on **any two** of the following. 20

a) Central image in 'The Red Wheelbarrow' by William Carlos Williams
b) The reality of war as presented in 'Anthem of Doomed Youth' by Wilfred Owen
c) The speaker of the poem 'The Bus' by Arun Kolatkar
d) Theme of the poem 'If we must die' by Claude McKay

Q.5 Write short notes on **any two** of the following. 20

a) Central theme of 'Church Going' by Philip Larkin
b) Representation of caste discrimination in Meena Kandasamy's 'Touch'
c) The lady in 'The Mystic Drum' by Gabriel Okara
d) Theme of 'Refugee Mother and Child' by Chinua Achebe

5YBA
12/4/23

IV 2304124g m

समय:-३ घंटे पूर्णांक:- १००

सूचना:- १. प्रश्न क्रमांक १ से ६ में से किन्ही ४ प्रश्नों के उत्तर लिखिए|
२. अंतिम प्रश्न अनिवार्य है|
३.दाहिने ओर के अंक पूर्णांक दर्शाते है|

प्रश्न १.जनसंचार की परिभाषा बताते हुए उसके स्वरूप पर प्रकाश डालिए| २०

प्रश्न २. इलेक्ट्रॉनिक जनसंचार माध्यमों का सामान्य परिचय दीजिए| २०

प्रश्न ३. समाचार पत्र के विकासयात्रा को रेखांकित कीजिए| २०

प्रश्न ४.जनसंचार माध्यम के रूप में दूरदर्शन की उपयोगिता स्पष्ट कीजिए| २०

प्रश्न ५. विज्ञापन के महत्व को सोदाहरण समझाइए | २०

प्रश्न ६. 'पुस्तक समीक्षा' की विशेषताओं पर प्रकाश डालिए| २०

प्रश्न ७. अ) निम्नलिखित में से किन्ही **दो** पर टिप्पणियाँ लिखिए| १०

i.मोबाइल और हिंदी| ii.परंपरागत जनसंचार माध्यम |

iii.इंटरनेट का विकास | iv.सिनेमा का समाज पर प्रभाव|

ब ) निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर **एक** वाक्य में लिखिए| १०

१.भारत में रंगीन दूरदर्शन का सूत्रपात कब हुआ?

२.'केसरी' पत्र का संबंध किस भाषा से है ?

३. सन १९५७ में 'ऑल इंडिया रेडियो' का नाम बदलकर क्या रखा गया?

४. उत्तर प्रदेश से प्रकाशित पहला हिंदी समाचार पत्र कौन-सा है?

५. भारतीय पत्रकारिता का जनक किसे माना जाता है?

६. 'स्नेपचेट' की शुरुवात किसने की?

७. सोनी टी.वी. का संबंध किस देश से है?

८. आधुनिक जनसंपर्क का जनक किसे माना जाता है?

९. 'सरस्वती' पत्रिका का पहला अंक कब प्रकाशित हुआ था?

१०. दूरदर्शन चर्चित 'हम लोग' धारावाहिक के लेखक कौन थे?

**********

SYBA.
11/4/23

IV 23041138(P)

वेळ -३ तास

एकूण गुण- १००

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

प्रश्न १ अ) नाटक या साहित्यप्रकारची संकल्पना व स्वरूप स्पष्ट करा. (२०)

किंवा

ब) नाटकाचे घटक व प्रकार सविस्तर लिहा.

प्रश्न २ अ) सुमित्रा आणि चिमणराव यांच्यातील राजकीय संघर्ष 'आमदार सौभाग्यवती' या नाटकातून कसा साकारला आहे , ते लिहा. (२०)

किंवा

ब) 'आमदार सौभाग्यवती' या नाटकातील सुमित्राबाईचे व्यक्तिमत्व साधार स्पष्ट करा.

प्रश्न ३ अ) 'झुलता पूल' या एकांकिकेचा आशय सविस्तर लिहा . (२०)

किंवा

ब) संजय पवारांच्या ग्रंथ व ग्रंथ प्रकाशन व्यवसायावर भाष्य करणाऱ्या 'दुकान कोणी मांडू नये' या एकांकिकेचा तुमच्या शब्दात वेध घ्या.

प्रश्न ४ ) टिपा लिहा . (कोणत्याही चार ) (४०)

१) नाटक व कथात्मक साहित्यातील फरक
२) एकांकिका
३) मणप्तचे व्यक्तिमत्व
४) चिमणरावांचा मुलगा
५) 'काळ्या बंबाळ रात्री' एकांकिकेतील भूक
६) एकांकिका - दगड आणि माती

SYBA
11/4/23

समय ३ घंटे | IV23041137M | पूर्णांक — १००

सूचना — १. सभी प्रश्न छूडाना अपेक्षित है।
२. दाहिने ओर के अंक पूर्ण अंक दर्शाते है।
३. स्पष्ट एवं सुवाच्च लेखन अक्षर अपेक्षित है।

प्र.१ निम्नलिखित अवतरणों की संदर्भ सहित व्याख्या स्पष्ट कीजिए। २०

अ) मुझे समझ में नहीं आ रहा था कि मैं इस नवजात शिशु के आगमन की बधाई दूँ या सहानुभूति प्रकट करुँ।

अथवा

भारत में परीक्षा के पहले मंदिरों में संख्या बढ जाती है और रिजल्ट आने पर कुछ बच्चे नदी में छलाँग लगा जाते हैं।

ब) ''बेटियों का सुख क्या होता है उसके बारेमें उन निरभागों से पूछिए जिनके कान अपने घर — आँगन में इन चिडियों की चहचहाट सुनने के लिए तरसते रहते हैं।

अथवा

इसलिए वे तब तक दहाडते रहते हैं जब तक कोई दुखी होकर इनकी कोई शिकायत नहीं कर देता।

प्र.२ निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए। ४०

अ) गरीब आदमी भोलाराम ईमानदारी दिखाने के प्रयास में किस तरह से परेशानी में फंस जाता है?— 'एक लाख' कहानी के माध्यम से स्पष्ट कीजिए।

अथवा

'बापू की विरासत' कहानी के व्यंग्य को स्पष्ट कीजिए।

ब) 'शकुंतिका' उपन्यास की सार्थकता पर प्रकाश डालिए।

अथवा

'पीहू' के स्वाभाविक विशेषताओं को स्पष्ट कीजिए।

प्र.३ निम्नलिखित प्रश्न में से किसी एक प्रश्न का उत्तर दीजिए। २०

अ) 'प्रभूजी, तुम डॉलर हम पानी' — इस निबंध का व्यंग्य स्पष्ट कीजिए।

अथवा

'शकुंतिका' उपन्यास के देश, काल और वातावरण पर प्रकाश डालिए।

प्र.४ टिप्पणियाँ लिखिए। १०

अ) 'चरण — महिमा' का चमत्कार।

अथवा

गाँव के स्कूल के शिक्षक और कम्प्यूटर।

ब) 'शकुंतिका' उपन्यास के दशरथ और भगवती।

अथवा

सिया और गार्गी

प्र. ५ निम्नलिखित प्रश्नों के एक वाक्य में उत्तर दीजिए। १०

१) 'सुदामा के चावल' यह किसकी रचना है?

२) भोलाराम को मुआवजे में सरकार से कितने रुपये मिलते है?

३) 'तीन बंदर' बापूजी के कौन थे?

४) 'अमेरिकी इंडिया' कहाँ पर है?

५) डॉलर पाने के लिए कौन पागल रहते है?

६) रुपेश की पत्नी का नाम क्या है?

७) भगवती किसे अपना संकटमोचक मानती है?

८) उग्रसेन के बडे बेटे का नाम क्या था?

९) नागदत्त की पत्नी का नाम क्या है?

१०) दशरथ की मृत्यू किस कारण हुई थी?

D.B.J. College, Chiplun
ATKT Exam April 2023 SYBA.
Sem IV 11/4/23
SYBA
Sub: English II

**Time – 3hrs.** **Marks -100**

- All Questions are compulsory.
- Numbers to the right indicate full marks.
- Answers should be relevant to the questions asked.

Q.1. Answer **any one** of the following 20

a) Trace the development of the Dalit literary movement in Maharashtra.

b) Discuss the two essentials for a playwright as illustrated by Tendulkar in his essay.

OR

c) Write short notes on **any two.**

1. The problems faced by syllabus design committees
2. Annabhau Sathe's contribution to Dalit literature
3. Indian Poetry in English from 1825-1900
4. The visual element in drama

Q.2. Answer **any one** of the following 20

a) How does Dilip Chitre present the picture of his father in 'Father Returning Home'? What light does the poem throw on Chitre's poetic technique?

b) Comment on the theme of 'Hunger' and 'Freedom' by Jayanta Mahapatra.

c) Write a detailed note on the major themes in Keki Daruwalla's poetry with specific reference to 'Map-Maker' and 'A Take-Off on a Passing Remark'.

Q.3. Answer **any one** of the following 20

1. Show how the play 'Harvest' by Manjula Padmanabhan offers a critique on Western attitude of consumption and commercialization through action, plot and characterization.
2. Compare and contrast the portrayals of the male versus the female characters in the play 'Harvest' by Manjula Padmanabhan
3. Is "Harvest" by Manjula Padmanabhan a true reflection of globalization in contemporary India? Discuss.

OR

Answer **any one** of the following

1. Show how Mohan Rakesh depicts the conflict between husband and wife and their relation with children in 'Half- Way House.'
2. Comment on the depiction of the patriarchal system and Indian ethos in Mohan Rakesh's play 'Half Way House.'
3. Write a critical note on the character of Savitri in 'Half -Way House' by Mohan Rakesh.

Q.4. Write short notes on **any two.** 20

1. The significance of the title 'Hunger'
2. Depiction of nature in 'Map-Maker'
3. Theme of 'The Flight of Birds'
4. Imagery in ' Father Returning Home'

Q.5. Write short notes on **any two.** 20

1. The character of Jeetu in Harvest
2. Virgil/ Ginni
3. The role of Maa
4. The title of the play 'Harvest' by Manjula Padmanabhan

**OR**

1. Title of the play 'Halfway House'
2. Male characters in the play
3. Juneja
4. Savitri

SYBA
11/4/23

IV 23041139 M

**Time: 3 hrs** **Marks: 100**

**N.B. All questions are compulsory.**

Q.1 Write short notes explaining **any four** of the following. 20

a. Senecan Plays
b. Romantic Comedy
c. Comedy of Manners
d. Epic Theatre
e. Absurd Theatre
f. Kitchen Sink Drama

Q.2 Attempt **any one** of the following. 20

a. Critically comment on the character of Ruth and Walter in the play *Raisin in the Sun* by Lorraine Hansberry.
b. Discuss the central theme of Afrocentrism in the play *Raisin in the Sun* by Lorraine Hansberry.

Q.3 Answer **any one** of the following. 20

a. Critically comment on the theme of tradition Vs modernity in the play *The Lion and the Jewel* by Wole Soyinka
b. Bring out the significance of the title of the play *The Lion and the Jewel* by Wole Soyinka

Q.4 Explain **any two** of the following 20

a. Character of Beneatha Younger in the play *Raisin in the Sun*
b. Mama and her family in the play *Raisin in the Sun*
c. End of the play *Raisin in the Sun* by Lorraine Hansberry.
d. Asagai in the play *Raisin in the Sun*

Q.5 Write short notes on **any two** of the following. 20

a) Sadiku in the play *The Lion and the Jewel*
b) Sidi in the play *The Lion and the Jewel*
c) The Stranger in the play *The Lion and the Jewel*
d) Baroka in the play *The Lion and the Jewel*

SYBA
10/4/23

OP Code : ~~N~~ 23041029M

**Time :** 3 Hours **[Total Marks :** 100]

N.B. : 1) All questions are compulsory.
2) All questions carry equal marks.
3) Draw neat diagrams wherever necessary.
4) Figures to the right indicate full marks.

Q. 1 Answer the following questions. (any two) 20

a) Discuss the various factors to increase national income.

b) Describe the structural changes in the Indian economy.

c) Explain the concept of poverty and discuss the poverty alleviation program in India.

Q. 2 Answer the following questions. (any two) 20

a) Explain the role of agriculture sector in economic development of India.

b) What are agricultural inputs? Explain the characteristics of traditional and modern capital agricultural inputs in India.

c) Describe the need for agricultural financing in India.

Q. 3 Answer the following questions. (any two) 20

a) What is Industrial Policy? Explain the need for industrial policy.

b) Explain the industrial policy of 1956 with the objectives.

c) Discuss the problems of micro, small and medium enterprises.

Q. 4 Answer the following questions. (any two) 20

a) Define service sector and describe the classification of service sector.

b) Explain the importance of the service sector in India.

c) Describe research and development services in terms of education and skill - based employment generation in India.

Q. 5 Write short notes. (any two) 20

a) Regional disparity in India.

b) Measures to increase organic farming

c) Make in India

d) Sub -sector wise performance of the service sector.

**(मराठी रूपांतर)**

**वेळ:** ३ तास **[ एकूण गुण : १०० ]**

**सूचना** : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आवश्यक आहेत.

२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

४) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न १: खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) २०

अ) राष्ट्रीय उत्पन्नात वाढ करण्याकरता विविध घटकांची चर्चा करा.

ब) भारतीय अर्थव्यवस्थेतील संरचनात्मक बदलांचे वर्णन करा.

क) दारिद्र्याची संकल्पना स्पष्ट करून भारतातील दारिद्र्य निर्मूलन कार्यक्रमाची चर्चा करा.

प्रश्न २: खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) २०

अ) भारताच्या आर्थिक विकासात कृषी क्षेत्राची भूमिका विशद करा.

ब) कृषी आदाने म्हणजे काय? भारतातील पारंपारिक आणि आधुनिक भांडवली कृषी आदानांची वैशिष्ट्य स्पष्ट करा.

क) भारतातील कृषी वित्तपुरवठाच्या आवश्यकतेचे वर्णन करा.

प्रश्न ३: खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) २०

अ) औद्योगिक धोरण म्हणजे काय? औद्योगिक धोरणाची आवश्यकता स्पष्ट करा.

ब) 1956 चे औद्योगिक धोरण उद्दिष्टासह स्पष्ट करा.

क) सूक्ष्म, लघु व मध्यम उद्योगांच्या समस्यांची चर्चा करा.

प्रश्न ४: खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) २०

अ) सेवा क्षेत्राची व्याख्या करून, सेवा क्षेत्राच्या वर्गीकरणाचे वर्णन करा.

ब) भारतातील सेवा क्षेत्राचे महत्त्व विशद करा.

क) भारतातील शिक्षण आणि कौशल्य आधारित रोजगार निर्मितीच्या संदर्भात संशोधन व विकाससेवेचे वर्णन करा.

प्रश्न ५: टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) २०

अ) भारतातील प्रादेशिक विषमत

ब) सेंद्रिय शेतीच्या वाढीचे उपाय

क) मेक इन इंडिया

ड) सेवा क्षेत्राची उपक्षेत्रनिहाय कामगिरी

SYBA
8/4/23

III

IV23040822M

Time: 3 Hrs Total Marks: 100

Instructions: 1) All questions are compulsory
2) Figures to the right indicate full marks
3) Draw neat diagrams wherever necessary.

**Q.1.** Answer Any Two of the following. **20**

**a)** Define inflation and describe the causes of inflation.
**b)** Discuss the various types of inflation.
**c)** Show with help of Phillips curve how inflation rate and unemployment rate are inversely related.

**Q.2.** Attempt Any Two of the following **20**

**a)** Define monetary policy. State and explain the objectives of monetary policy.
**b)** Describe how fiscal policy is useful to achieve various objectives in the economy.
**c)** Discuss the quantitative and qualitative tools of monetary policy.

**Q.3.** Answer Any Two of the following. **20**

**a)** Why the slope of LM curve is positive? Discuss the low slope and high slope of LM curve.
**b)** Describe the impact of fiscal policy on IS curve.
**c)** Show how money market and commodity market are in equilibrium simultaneously with help of IS-LM model.

**Q.4.** Attempt Any Two of the following **20**

**a)** Explain meaning and various types of disequilibrium in the balance of payments.
**b)** What are the various measures to correct disequilibrium in the balance of payments? Explain
**c)** Discuss merits and demerits of flexible exchange rate.

**Q.5.** Write notes on Any Two of the following. **20**

**a)** Meaning and causes of stagflation
**b)** Instruments of fiscal policy
**c)** Derivation of IS curve and equilibrium in commodity market
**d)** Structure of the balance of payments

# मराठी रुपांतर

वेळ : ३ तास एकूण गुण : १००

सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात
३) आवश्यक तेथे व्यवस्थित आकृती काढा.

प्र.१. खालीलपैकी कोणत्याही दोनची उत्तरे लिहा. २०

अ) भाववाढीची व्याख्या करून भाववाढीची कारणे सांगा.

ब) विविध प्रकारच्या भाववाढीची चर्चा करा.

क) फिलिप्स वक्रच्या मदतीने भाववाढीचा दर आणि बेरोजगारीचा दर यातील संबंध कसा व्यस्त आहे ते दाखवा.

प्र.२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा २०

अ) मोद्रीक धोरणाची व्याख्या करा.मोद्रीक धोरणाची उद्दिष्टे सांगून त्या स्पष्ट करा.

ब) अर्थव्यवस्थेतील विविध उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी राजकोषीय धोरण कसे उपयुक्त आहे याचे वर्णन करा.

क) मोद्रीक धोरणाच्या संख्यात्मक आणि गुणात्मक साधनांची चर्चा करा.

प्र.३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनची उत्तरे लिहा. २०

अ) LM वक्रा चा उतार धनात्मक का असतो? LM वक्रा चा कमी उतार व जास्त उतार यांची चर्चा करा

ब) IS वक्रा वर राजकोषीय धोरणाच्या प्रभावाचे वर्णन करा.

क) IS-LM प्रतिमानाच्या सहाय्याने मुद्राबाजार आणि वस्तू बाजार मध्ये एकाच वेळी समतोल कसा साधलाजातो ते दाखवा.

प्र.४. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा २०

अ) व्यवहारशेषा चा अर्थ आणि त्याचे विविध प्रकारचे असंतुलन स्पष्ट करा.

ब) व्यवहारशेषा मधील असंतुलन सुधारण्याच्या विविध उपाय कोणते आहेत? स्पष्ट करा

क) लवचिक विनिमय दराचे गुण आणि दोष यांची चर्चा करा.

प्र.५. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टिपा लिहा.. २०

अ) स्टॅगफ्लेशनचा (चलनजन्य मंदी) अर्थ आणि त्याची कारणे

ब) राजकोषीय धोरणाची साधने

क) IS वक्र मिळविण्याची प्रक्रिया आणि वस्तुबाजारातील समतोल

ड) व्यवहारशेषा ची रचना

SYBA
6/4/23

**IV05120III15A**

Time – 3 Hours

Marks – 100

N.B. 1) All question are compulsory.
2) All Question carry equal marks.
3) Figures to the right indicate full marks allotted to the question.

**Q.1) Attempt any two of the following:**

A) Explain the rise of Chandragupta Maurya and examine his Imperial expansion. 10
B) Examine the central and provincial administration of the Maurys. 10
C) Review th career of Pushyamitra Sunga in Ancient Indian History 10

**Q.2) Attempt any two of the following:**

A) Describe the achievements of Emperor Chandragupta 1. 10
B) Describe the administrative features of the Guptas. 10
C) Comment on the development of literature during the Gupta period. 10

**Q.3) Attempt any two of the following:**

A) Trace the achievement of Harshavardhana. 10
B) Explain the importance of the rajputs in Ancient India. 10
C) State the effects and significance of the Arab invasion of sind. 10

**Q.4) Attempt any two of the following:**

A) Bring out the contribution of the Chalukyas of Badami to art and architecture. 10
B) Highlight the political history of the pallavas. 10
C) Briefly describe the impact of Indian culture on South-east Asia. 10

**Q.5) Write short notes on any two of the following:**

A) Emperor Ashoka and the kalinga war 10
B) Social life during the Gupta period. 10
C) Administration of Harshvardhan. 10
D) Pallava architecture. 10

**IV05120III15A**

मराठी रुपांतर

वेळ — ३ तास गुण — १००

सूचना १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

३) उजवीकडील अंक उपप्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

**प्रश्न १) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.**

अ) सम्राट चंद्रगुप्त मौर्याचा उदय स्पष्ट करुन त्याच्या साम्राज्य विस्ताराचं परीक्षण करा १०

ब) मौर्यकालीन केंद्रीय आणि प्रांतीय प्रशासनाचे परीक्षण करा. १०

क) प्राचीन भारतीय इतिहासातील पुष्यमित्र शुंगाच्या कार्याचा आढावा घ्या. १०

**प्रश्न २) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.**

अ) सम्राट चंद्रगुप्त पहिल्याच्या कामगिरीचे वर्णन करा. १०

ब) गुप्तकालीन प्रशासनाची वैशिष्टये लिहा. १०

क) गुप्तकालीन साहित्यिक प्रगतीवर भाष्य करा. १०

**प्रश्न ३) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.**

अ) सम्राट हर्षवर्धनाच्या कामगिरीचा मागोवा घ्या. १०

ब) प्राचीन भारतातील रजपूत घराण्याचे महत्व विशद करा. १०

क) सिंधवरील अरब आक्रमणाचे परिणाम व महत्व सांगा. १०

**प्रश्न ४) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.**

अ) चालुक्य घराण्याचे कला व स्थापत्यामधील योगदान यावर प्रकाश टाका. १०

ब) पल्लवांच्या राजकीय इतिहासावर प्रकाश टाका. १०

क) अग्नेय आशियावर भारतीय संस्कृतीच्या प्रभावाचे थोडक्यात वर्णन करा. १०

**प्रश्न ५) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.**

अ) सम्राट अशोक व कलिंग युध्द १०

ब) गुप्तकालीन सामाजिक जीवन. १०

क) सम्राट हर्षवर्धनाचे प्रशासन. १०

ड) पल्लवकालीन स्थापत्य. १०

IV05120III15B

SYBA
6/4/23

Time –3hrs | Marks–100

N.B. 1) All questions are compulsory.
2) Each question carries 20 marks.

**Q1) Attempt any two of the following.**

A) How aging affects memory? Show how we can improve memory. 10
B) Explain psychological factors related to cancer. 10
C) What happens to person's intelligence in middle adulthood? 10

**Q2) Attempt any two of the following.**

A) What are the results of changing careers in middle life, and how do some deal with leisure time? 10
B) What does changing family situations do to middle aged adults face? 10
C) Is there continuity in personality development during middle adulthood? Discuss. 10

**Q3) Attempt any two of the following.**

A) Elaborate various genetic programming theories of aging. 10
B) Discuss cognitive development in late adulthood. 10
C) Describe how learning and education continue in late adulthood . 10

**Q4) Attempt any two of the following.**

A) What sorts of relationships are important in late adulthood? 10
B) Describe elder abuse. 10
C) What happens when elderly spouse dies? 10

**Q5) Attempt any two of the following .**

A) Show how sense changes in middle adulthood. Also show how the reaction time changes in this period. 10
B) Explain the concept sandwich generation and emptiness syndrome. 10
C) Describe how senses affect in late adulthood? 10
D) What are the financial issues in late adulthood? 10

**********

# IV 05/20 III 15B

वेळ – ३ तास

गुण – १००

सूचना – १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.
२. प्रत्येक प्रश्नांस २० गुण आहेत.

| | | | |
|---|---|---|---|
| प्र. १ | अ | खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा | |
| | अ | वयामुळे स्मृतीवर कसे परिणाम होतात? आपण स्मृती कशी सुधारु शकतो? | १० |
| | ब | कर्करोगाशी संबंधीत असणारे मानसिक घटक कोणते? | १० |
| | क | मध्य प्रौढावस्थेमध्ये व्यक्तिच्या बुद्धिमत्तेवर कसा परिणाम होतो? | १० |
| प्र. २ | अ | खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा | |
| | अ | आयुष्याच्या मध्यात करिअरमध्ये बदल केल्यामुळे त्याचे परिणाम काय होतात आणि 'फुरसतीचा वेळ' कसा घालवला जातो? | १० |
| | ब | मध्य प्रौढावस्थेमध्ये कौटुंबिक स्थितीमध्ये बदलांना कसे सामोर गेले जाते? | १० |
| | क | मध्य प्रौढावस्थेमध्ये व्यक्तिमत्व विकासामध्ये सातत्य आढळते का? | १० |
| प्र. ३ | अ | खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा | |
| | अ | वृद्धावस्थेतील विविध 'जेनेटिक प्रोग्रॅमिंग' सिद्धान्त विशद करा. | १० |
| | ब | उत्तर प्रौढावस्थेतील बोधात्मक विकास याची चर्चा करा. | १० |
| | क | उत्तर प्रौढावस्थेमध्ये अध्ययन व शिक्षण यांच्यात सातत्य कसे रहाते? | १० |
| प्र.४ | अ | खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा | |
| | अ | उत्तर प्रौढावस्थेमध्ये कशा पद्धतीचे नातेसंबंध असणे महत्वाचे आहे.? | १० |
| | ब | 'वृद्धांची छळवणूक' विशद करा. | १० |
| | क | वृद्धावस्थेत 'जोडीदाराचा मृत्यू' यामुळे काय घडते? | १० |
| प्र. ५ | अ | खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा | |
| | अ | मध्य प्रौढावस्थेमध्ये 'संवेदनात बदल' कसा होतो? | १० |
| | ब | 'एमटीनेस सिन्ड्रोम व सॅन्डविच जनरेशन या संकल्पना लिहा. | १० |
| | क | उत्तर प्रौढावस्थेमध्ये संवेद्रीयांवर (Senses) कसा परिणाम होतो? | १० |
| | ड | प्रौढावस्थेमधील आर्थिक समस्या कोणत्या? | १० |

IV 05118 III 07

5YBA
5/4/23

**Time -3Hrs.** **Marks -100**

**N.B. : 1) All questions are compulsory.**
**2) All questions carry 10 marks.**

1. **Attempt any two of the following :**
   A) Explain the socio-economic reforms of Kemal Pasha for the modernasation of Turkey.
   B) Discuss the political and cultural reforms of Reza Shah in Iran.
   C) State the contribution of Zionism in the creation of Israel.

2. **Attempt any two of the following :**
   A) Explain the causes for the rise of fascism in Italy.
   B) Examine the foreign policy of Adolf Hitler in Germany.
   C) Analyse the various factors responsible for the emergence of militarism in Japan.

3. **Attempt any two of the following :**
   A) State the consequence of second world war.
   B) Write the detailed note on the " Atlantic Charter "
   C) Describe the structure of UNO (United Nations Organzation )

4. **Attempt any two of the following :**
   A) Discuss the three principles of Dr.Sun-Yat -Sen
   B) Assess the role of Mahatma Gandhi in Co-opration movement.
   C) Evaluate the contribution of Dr.Sukarno in nationalist movement of Indonesia.

5. **Write notes any two of the following :**
   A) Kemalism .
   B) Manchurian Crisis
   C) Aims and Objectives of UNO.
   D) Dandiyatra.

IV 05118 III 07

वेळ- ३ तास .  गुण- १००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) सर्व प्रश्नांना १० गुण आहेत.

१. खालीलपैकी **कोणत्याही दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

अ) तुर्कस्थानच्या आधुनिकीकरणासाठी केमाल पाशाने केलेल्या सामाजिक -आर्थिक सुधारणा स्पष्ट करा.

ब) इराणमध्ये रेझाशहाने केलेल्या राजकीय आणि सांस्कृतिक सुधारणांची चर्चा करा.

क) इस्रायलच्या निर्मितीमधील झीऑनिझमचे योगदान सांगा.

२. खालीलपैकी **कोणत्याही दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

अ) इटलीतील फासिझमच्या उदयाची कारणे स्पष्ट करा.

ब) जर्मनीतील अडोल्फ हिटलरच्या परराष्ट्रीय धोरणाचे परीक्षण करा.

क) १९३०च्या दशकातील जपानमधील लष्करवादाच्या उदयाच्या कारणीभूत असणाऱ्या विविध घटकांचे विश्लेषण करा.

३. खालीलपैकी **कोणत्याही दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

अ) दुसऱ्या जागतिक महायुद्धाचे परिणाम सांगा.

ब) " अटलांटिक चार्टर " सविस्तर टीप लिहा.

क) संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या रचनेचे वर्णन करा

४. खालीलपैकी **कोणत्याही दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

अ) डॉ.सन -यत-सेन यांच्या तीन तत्वांची चर्चा करा.

ब) असहकार चळवळीतील महात्मा गांधींच्या भूमिकेचे मूल्यांकन करा.

क) इंडोनेशियाच्या राष्ट्रीय चळववळीतील डॉ. सुकार्णोचे मूल्यमापन करा.

५. खालीलपैकी **कोणत्याही दोहोवर** टिपा लिहा :

अ) केमालवाद.

ब) माचुरियन तंटा

क) संयुक्त राष्ट्रसंघाची ध्येये आणि उद्दीष्टे

ड) दांडीयात्रा.

IV05118III08

5YBA
5/4/23

**Time –3hrs** **Marks–100**

**N.B. 1) All questions are compulsory.**
**2) Each question carries 20 marks.**

**Q1) Attempt any two questions.**
A) Describe the role of social categorization. (10)
B) Why prejudice is not inevitable. (10)
C) Explain the nature and origins of stereotyping. (10)

**Q2) Attempt any two questions**
A) Obedience to authority. Explain. (10)
B) Explain the Low ball technique. (10)
C) What are the social roots of conformity? (10)

Q3) **Attempt any two questions.**
A) Show how empathy is an important foundation for helping others. (10)
B) Describe how volunteering helps as an ongoing commitment? (10)
C) What are the internal and external factors influencing helping behavior? (10)

Q4)) **Attempt any two questions.**
A) What are the effects of media on violence? (10)
B) Discuss workplace aggression. (10)
C) How can we prevent and control aggression? (10)

**Q5) Attempt any two question.**
A) Describe the concept of discrimination. (10)
B) Do minority influence on conformity? Explain. (10)
C) What is social exclusion? (10)
D) What is the nature of destructive behavior? (10)

**********

# IV 05118 III 08

वेळ – ३ तास

गुण – १००

सूचना – १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.
२. प्रत्येक प्रश्नांस २० गुण आहेत.

| | | | |
|---|---|---|---|
| प्र. १ | अ | कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा | |
| | अ | सामाजिक वर्गीकरणाची भूमिका लिहा. | १० |
| | ब | पूर्वग्रह हे अटळ का नाहीत? | १० |
| | क | साचेबद्धता याचे स्वरुप व उत्पत्ती लिहा. | १० |
| प्र. २ | अ | कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा | |
| | अ | अधिकाराचा आज्ञाधारकपणा विशद करा. | १० |
| | ब | लो बॉल तंत्र. | १० |
| | क | अनुरुपतेची सामाजिक मुळे कोणती आहेत? | १० |
| प्र. ३ | अ | कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा | |
| | अ | इतरांना मदत करण्यासाठी 'तदनुभुती' कशी महत्वाचा पायाभूत घटक आहे? | १० |
| | ब | स्वयंसेवा चालू प्रतिबद्धता म्हणून कशी मदत करते? | १० |
| | क | मदत करण्याच्या वर्तनावर आंतर्गत आणि बाह्य घटक कसे प्रभाव टाकतात? | १० |
| प्र.४ | अ | कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा | |
| | अ | हिंसेवर माध्यमांचा कसा परिणाम होतो? | १० |
| | ब | कामाच्या ठिकाणी आक्रमकता यावर चर्चा करा. | १० |
| | क | आपण आक्रमकता कशी रोखू आणि नियंत्रित करु शकतो? | १० |
| प्र. ५ | अ | कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा | |
| | अ | भेदभाव संकल्पनेचे वर्णन करा. | १० |
| | ब | अल्पसंख्यांकांचा प्रभाव एकरुपतेवर होतो का? | १० |
| | क | समाजिक अपवर्जन म्हणजे काय? | १० |
| | ड | 'विनाशकारी वर्तन' याचे स्वरुप स्पष्ट करा. | १० |